

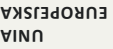
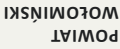

nowe szlaki rowerowe

Wotominski
Wyprawa z naturą i kulturą

Starostwo Powiatowe w Wołominie
Wydział Obsługi Zarządu
ul. Prądzyńskiego 3
05-200 Wołomin
tel. 22 787 43 01, 03, 04
http://www.powiat-wołominski.pl
http://www.wyprawa.znaturai.kultura.pl
e-mail: wyprawa@powiat-wołominski.pl

Gmina Tłuszcz • <http://www.tluszcz.pl/>

Gmina Tłuszcz znajduje się w odległości 34 km na północny-wschód od Warszawy. Gmina od 1.01.1999 r. należy do powiatu wołomińskiego. Przez gminę przebiegają liczne połączenia kolejowe i drogowe, m. in. z Warszawą, Ostrołęką, Białymstokiem, Legionowem i Pilawą. Czas dojazdu do centrum Warszawy samochodem lub pociągiem nie przekracza 1 godziny.

Początki Tłuszcza sięgają 1477 r., gdy w lesie i podmokłej okolicy powstała wieś królewska o nazwie Tłusciec. Wchodziła ona w skład obszernej dzierżawy Chrzęsne, należała zaś do powstałej po 1531 r. parafii Postoliska. Na początku XX w. Tłuszcz stał się znaczącym ośrodkiem nielegalnego jeszcze ruchu ludowego, zapoczątkowanego na ziemiach polskich w Galicji. Tutaj w latach 1906-1908 mieściła się redakcja czasopisma „Siewba”, radykalnego i lewicowego, broniącego interesów drobnych rolników, popierającego nowoczesne metody gospodarowania na wsi, oświatę rolniczą. „Siewba” zbliżona była ideowo do lewicy niepodległościowej, skupionej wokół Józefa Piłsudskiego. Z położonej koło Tłuszcza Wólki Kozłowskiej pochodził Wacław Sieroszewski (1858-1945), wybitny pisarz, socjalista, uczestnik rewolucji 1905-1907 r., żołnierz Legionów Polskich J. Piłsudskiego, publicysta POW, senator II Rzeczypospolitej.

[1] Pobliskie **CHRZĘSNE** było znaczącym ośrodkiem artystycznym. Tutaj w 1635 r. kasztelan lubelski Stefan Dobrogost Grzybowski zniósł okazały pałac późnorenansowy, zachowany do naszych czasów. Po latach zamieszkał w nim znany malarz, pedagog, ilustrator, kompozytor i krytyk artystyczny Miłosz Kotarbiński (1854-1944), ojciec światowej sławy filozofa i logika Tadeusza (1886-1981) i grafika oraz projektanta rzemiosła artystycznego Mieczysława (1890-1943). W pobliskiej Mokrej Wsi mieszkał znany malarz oraz ilustrator Julian Maszyński (1847-1901). Przy obecnej drodze powiatowej Tłuszcz - Białki mieścił się niegdyś folwark Ulasek, własność wybitnego fizyka i matematyka, prof. Tytusa Bobczyńskiego (1830-1910).

[2] **CMENTARZ POLEGŁYCH OBROŃCÓW OJCZYZNY Z 1920 R. W TŁUSZCZU**. Cmentarz wojenny ofiar wojny polsko-bolszewickiej z 1920 r. położony jest na ogrodzonym terenie niemal w centrum miasta, pomiędzy ul. Warszawską a torami kolejowymi. Monument upamiętniający ofiary złożony jest z siedmiu dużych betonowych płyt z wgłębionymi krzyżami. Wieńczy go betonowy postument z krzyżem na szczycie. Ułożony jest na planie prostokąta. W środkowej części znajduje się siedem płasko ułożonych krzyży, a u węgłowia umieszczony jest betonowy pomnik zwieńczony krzyżem. Na pomniku znajduje się także kamienna tablica ufundowana przez mieszkańców Tłuszcza, na której z imienia i nazwiska wymienia się poległych żołnierzy spoczywających na cmentarzu – Jan Dworniak, Franciszek Kościuch, Jan Obora, Jan Opałka, Pietrzak (imię nieznane), Józef Stefaniak. Pod krzyżem widnieje tablica z napisem: „OBROŃCOM OJCZYZNY 1920 ROKU”. Przy pomniku odbywają się coroczne lokalne obchody związane z upamiętnieniem Bitwy Warszawskiej 1920 r.

[3] **ZABYTOKOWA CZĘŚĆ CMENTARZA PARAFIALNEGO W POSTOLISKACH**. Znajdują się na nim nagrobki kamienne XIX/XX wieku: grobowiec rodzinny Tyczyńskich, Koskowskich Wincentego, Mariana, Wincentyny Karskiej (właściciele Chrzęsnego), dziedziców Mokrej Wsi - Dekucińskich, ks. Batogowskiego, Szwed, Morawskich, J. Piłńskiego Adamowicza - redaktora „Siewby” - na pomniku nagrobnym medalion dłuta Xawerego Dunikowskiego

[4] **KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA W POSTOLISKACH**. Neogotycki kościół zbudowany został w latach 1913 –1919 według projektu Henryka Kudery, z barokowymi ołtarzami w świątyni, chrzcielnicy, konfesjonale z XVIII wieku. Tu znajduje się rokokowa monstrancja i kielich gdański również z XVIII wieku. Na plebani przechowywane są księgi metrykalne od 1651 r.

[5] **PAROWÓZ TY2-220**. Rzadki okaz – prawdziwa gratka dla miłośników kolei – Ty2-220, wyprodukowany został w Muhlhausen w Niemczech w 1943 r. Gdy w 1941 r. Niemcy zaatakowali ZSRR, wzrosło zapotrzebowanie Rzeszy na lokomotywy towarowe, które miały zaopatrzyć front wschodni. Budowa lokomotywy została włączona do programu zbrojeń. Potrzebny był parowóz, który przy prostej konstrukcji oszczędzałby materiały i roboczość, a jednocześnie byłby odporny na ciężkie warunki atmosferyczne Związku Radzieckiego. Pierwszy okaz nowej konstrukcji – BR52 – opuścił fabrykę w Borsig już w 1942 r. Parowóz nazywany jest także niemiecką lokomotywą wojenną *Kriegslokomotive*. Wyposażono go w solidną izolację termiczną i ogrzewaną budkę maszynisty. Nacisk osi nie przekraczał 15 t, dzięki czemu parowozy mogły poruszać się po kiepskiej, nawet uszkodzonej lub prowizorycznej nawierzchni. Były przystosowane do poruszania się w obu kierunkach z maksymalną prędkością – 80 km/h z mocą 1200 kW. Podczas wojny BR52 pracowały niemal na wszystkich terenach podbitych przez Niemców, gdzie pozostawały po zakończeniu działań wojennych. Znaczną ich ilość przejął Związek Radziecki. Polsce przypadło około 1200 sztuk. Dodatkowe 200 zostało zakupia od ZSRR na początku lat 60. Zostały oznaczone serią Ty2. Były zaskakująco uniwersalne i trwałe – prowadziły składy towarowe, gospodarcze, zdawcze i osobowe; również pośpieszne – nawet na trudnych terenach górskich. Ich żywotność, jako typowych lokomotyw wojennych, była szacowana na około 5 lat, ale zdarzało się, że służyły nawet ponad dziesięćkrotnie dłużej – pojedyncze egzemplarze tych lokomotyw jeszcze w latach 90. były częścią rezerwy strategicznej w Obwodzie Kaliningradzkim. W Polsce zachowały się 54 egzemplarze, w tym dwa najsłynniejsze – czynne – Ty2-911 i Ty2-953 w Skansenie Taboru Kolejowego w Chabówce. Tłuszczański Ty2-220 został wyprodukowany w Elsässische Maschinenbau-Ges. (SACM - Societe Alsacienne de Constructions Mecaniques Grafenstaden) w Muhlhausen z numerem fabrycznym 7875. Do taboru PKP trafił w 1945 r. Służył w Iłowie i Skierniewicach aż do 1989 r. Parowóz obecnie znajduje się na terenie Zespołu Szkół im. K.K. Baczyńskiego w Tłuszczu. Na terenie lokomotywowni w Tłuszczu znajduje się jeszcze jeden parowóz tego typu – Ty2-1226. Wyprodukowano go w Berlinie w Maschinenbau-Actien-Gesellschaft (BMAg), dawniej L. Schwartzkopff w 1943 r. z numerem fabrycznym 12524. Służył w Niemczech i Rumunii. Następnie trafił do Związku Radzieckiego, skąd w 1962 r. został sprowadzony do Polski – najpierw do Siedlec, potem do Warszawy i Elku. Skreślono go z inwentarza PKP w 1991 r.

[6] **LOKOMOTYWA HUTNIK 4010**. W samym sercu Tłuszcza, przy skrzyżowaniu ulic Warszawskiej i Kościuszk, znajduje się nietypowy pomnik, który obok kolejowej wieży ciśnień, jest wizytówką miasta – mały parowóz ustawiony na fragmencie torów. Obok niego umieszczono także semafor świetlny i stary semafor lizakowy. Lokomotywa z Pomnika Myśli Technicznej, to wąskotorowy Hutnik 4010. Wyprodukowano go w 1958 r. w Fabryce Lokomotyw im. Feliksa Dzierżyńskiego w Chrzanowie z numerem fabrycznym 2597. Jest dostosowany do szerokości toru 630 mm. Służył 32 lata w Hucie „Jedność” w Siemianowicach Śląskich. Wycofano go z eksploatacji w 1990 r. W 1991 trafił jako eksponat do Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie, a w 1993 – do Muzeum Kolejnictwa w Warszawie. W 2005 r. przewieziono go Tłuszcza, gdzie zyskał status pomnika.

[7] **POMNIK CICHOCIEMNYCH**. Pomnik odsłonięty w Postoliskach 31.03.2007 r. upamiętnia zrzut operacji „Belt” przeprowadzonej podczas II Wojny Światowej w nocy z 30 na 31 marca 1942 r. A tak o tych wydarzeniach napisał Marcin Otdak: „...W czasie II wojny światowej, a dokładniej w nocy 31 marca 1942 r., w Postoliskach doszło do zdumiewającego wydarzenia – przy kościele wyładowało trzech spadochroniarzy. Jeden – w ogrodzie księdza, drugi – przed budynkiem, trzeci – omal nie zawisł na... wieży kościelnej. Okazało się, że byli to

Gmina Poświętne • <http://www.ugposwietne.pl/>

Gmina Poświętne położona jest w Regionie Środowej Wisły, w województwie mazowieckim w powiecie wołomińskim, liczy ona 28 sołectw zajmujących łączną powierzchnię 10 425 h. Na terenie gminy zamieszkuje obecnie ok. 6000 osób. Poza funkcjami wynikającymi z możliwości zewnętrznego rozwoju gminy, funkcji rolniczych, usługowo – handlowych, ekologicznych, mieszkaniowych, opieki zdrowotnej, sportu, szkolnictwa, oraz innych, gmina realizuje także funkcje: turystyki i agroturystyki, ochrony dóbr kultury, ochrony zabytków i upowszechnia wiedzy o zabytkach nieruchomych i innych wartościach kulturowych znajdujących się na jej terenie, a świadczących o umiejętnościach, tradycjach oraz dziedzictwie ojców i ich znaczeniu dla współczesności. W sąsiedztwie szlaków rowerowych znajdują się zabytki kultury, które warto zwiedzić .

[10] **PARK KRAJOBRAZOWO – DWORSKI W KRUBKACH – GÓRKACH**. O wartości parku decydują: dominująca rola w otwartym rolniczym krajobrazie, czytelna kompozycja założenia, charakterystyczna dla założen parków krajobrazowych przełomu XVIII i XIX w, dobrze zachowana aleja grabowa stanowiąca oś główną założenia. Główny maszyn dworze zieleni to las grabowy z domieszką wiązów i buków rosnących w południowo zachodniej części parku. Wschodni brzeg parku tworzy aleja grabowa, biegnąca w kierunku rowu odwadniającego. Na brzegach rowu występują krzewy czerechmy, czarnego bzu, leszczyny i polnej róży. Wnętrze parku charakteryzuje się skupiskami drzew przdzielonymi polanami, w części bliżej dawnego dworu znajdują się trzy niewielkie stawy. W parku występuje drzewostan z gatunków: wiąz szypułkowy, jesion wyniosły, grabu, kasztanowca białego, dębu szypułkowego. Lipy drobnolistnej. Historia parku jest związana z działalnością oddziału wydzielonego WP mjr. Hubala. Obecnie park jest dostępny dla celów organizacji uroczystości patriotycznych, społecznych, kulturowych, religijnych. W obiektach odbywają się wernisaże i wystawy.

[11] **CMENTARZ PARAFIALNY W POŚWIĘTNEM**.

Pomnik – Obelisk Lotników Polskich z 55 eskadry bombowej Naczelnego Wodza SZ II Rzeczypospolitej, poległych w walce powietrznej stoczonej z dwoma przeciwnikami na samolocie PZL-B23 – Karaś podczas kampanii wrześniowej 1939 roku nad terenem Gminy Poświętne.

Grób Rodzinny Lelewełów - rodzina Lelewełów – polszczona rodzina szlachty pruskiej wł. nazwa - von Lewensprung . Jej przedstawiciele, Prot i Joachim Leleweł, prowadzili działalność polityczną, społeczną i naukowo-badawczą u schyłku I Rzeczypospolitej w Czasie Sejmu Wielkiego, działalność Komisji Edukacji Narodowej, Powstania Kościuszkowskiego, w czasach Księstwa Warszawskiego, Powstaniu Listopadowym, Powstaniu Dekabrystów w Rosji, w stowarzyszeniach Filomatów i Filaretów, oraz na emigracji. Wśród ważniejszych miejsc ich działalności były: Warszawa, Wola Cygowska (ob. w Gminie Poświętne), Wilno, Petersburg, Paryż i Bruksela.

Nagrobki Kaplańskie – Nagrobki kapłanów świadczących posługi duchowe na obecnych terenach Gminy Poświętne w XIX i w I poł. XX w.

[12] **DWÓR W WÓLCIE DĄBROWICKIEJ (obecnie szkoła)**. Dwór w Wólcie Dąbrowickiej należał do dziedzica Ryszarda Puciłyckiego. Ojciec właściciela majątku mieszkał w Warszawie na ul. Twardej, zaś dziedzic z żoną i dziećmi w Wólcie Dąbrowickiej. Grunty ziemianina zajmowały powierzchnię 300 ha. Mieszkanie dziedzica składało się z czterech pokoi, natomiast pracownicy gospodarstwa zajmowali tzw. czworaki. W czworakach mieszkali 4 rodziny.

[13] **MŁYN WODNY (ZBOŻOWY) W M. TURZE**. Zbożowy Młyn Wodny w miejscowości Turze powstał ok. 1900 roku na rzece Rządzy. Jednoprzestrzenny na wszystkich kondygnacjach, wybudowany na rzucie prostokąta, powierzchnia zabudowy wynosi ok. 110 m kw. Czytelny jest układ części składowych młyna oraz układ hydrotechniczny, wraz z zespołem zbiorników wodnych, grobli i przepustów. Całość jako zespół prezentuje wartości architektoniczne, historyczno-techniczne i krajobrazowe. Ze względu na zły stan techniczny Właściciel umieścił na obiekcie znak zakazu wstępu. Dobre warunki widokowe na obiekt można uzyskać z pobocza drogi lokalnej w pobliżu domu Nr 46 w Turzu , albo z okolicy mostu drogowego na rzece Rządzy. Konieczne zachowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

[4] **KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA W POSTOLISKACH**. Neogotycki kościół zbudowany został w latach 1913 –1919 według projektu Henryka Kudery, z barokowymi ołtarzami w świątyni, chrzcielnicy, konfesjonale z XVIII wieku. Tu znajduje się rokokowa monstrancja i kielich gdański również z XVIII wieku. Na plebani przechowywane są księgi metrykalne od 1651 r.

[5] **PAROWÓZ TY2-220**. Rzadki okaz – prawdziwa gratka dla miłośników kolei – Ty2-220, wyprodukowany został w Muhlhausen w Niemczech w 1943 r. Gdy w 1941 r. Niemcy zaatakowali ZSRR, wzrosło zapotrzebowanie Rzeszy na lokomotywy towarowe, które miały zaopatrzyć front wschodni. Budowa lokomotywy została włączona do programu zbrojeń. Potrzebny był parowóz, który przy prostej konstrukcji oszczędzałby materiały i roboczość, a jednocześnie byłby odporny na ciężkie warunki atmosferyczne Związku Radzieckiego. Pierwszy okaz nowej konstrukcji – BR52 – opuścił fabrykę w Borsig już w 1942 r. Parowóz nazywany jest także niemiecką lokomotywą wojenną *Kriegslokomotive*. Wyposażono go w solidną izolację termiczną i ogrzewaną budkę maszynisty. Nacisk osi nie przekraczał 15 t, dzięki czemu parowozy mogły poruszać się po kiepskiej, nawet uszkodzonej lub prowizorycznej nawierzchni. Były przystosowane do poruszania się w obu kierunkach z maksymalną prędkością – 80 km/h z mocą 1200 kW. Podczas wojny BR52 pracowały niemal na wszystkich terenach podbitych przez Niemców, gdzie pozostawały po zakończeniu działań wojennych. Znaczną ich ilość przejął Związek Radziecki. Polsce przypadło około 1200 sztuk. Dodatkowe 200 zostało zakupia od ZSRR na początku lat 60. Zostały oznaczone serią Ty2. Były zaskakująco uniwersalne i trwałe – prowadziły składy towarowe, gospodarcze, zdawcze i osobowe; również pośpieszne – nawet na trudnych terenach górskich. Ich żywotność, jako typowych lokomotyw wojennych, była szacowana na około 5 lat, ale zdarzało się, że służyły nawet ponad dziesięćkrotnie dłużej – pojedyncze egzemplarze tych lokomotyw jeszcze w latach 90. były częścią rezerwy strategicznej w Obwodzie Kaliningradzkim. W Polsce zachowały się 54 egzemplarze, w tym dwa najsłynniejsze – czynne – Ty2-911 i Ty2-953 w Skansenie Taboru Kolejowego w Chabówce. Tłuszczański Ty2-220 został wyprodukowany w Elsässische Maschinenbau-Ges. (SACM - Societe Alsacienne de Constructions Mecaniques Grafenstaden) w Muhlhausen z numerem fabrycznym 7875. Do taboru PKP trafił w 1945 r. Służył w Iłowie i Skierniewicach aż do 1989 r. Parowóz obecnie znajduje się na terenie Zespołu Szkół im. K.K. Baczyńskiego w Tłuszczu. Na terenie lokomotywowni w Tłuszczu znajduje się jeszcze jeden parowóz tego typu – Ty2-1226. Wyprodukowano go w Berlinie w Maschinenbau-Actien-Gesellschaft (BMAg), dawniej L. Schwartzkopff w 1943 r. z numerem fabrycznym 12524. Służył w Niemczech i Rumunii. Następnie trafił do Związku Radzieckiego, skąd w 1962 r. został sprowadzony do Polski – najpierw do Siedlec, potem do Warszawy i Elku. Skreślono go z inwentarza PKP w 1991 r.

[6] **LOKOMOTYWA HUTNIK 4010**. W samym sercu Tłuszcza, przy skrzyżowaniu ulic Warszawskiej i Kościuszk, znajduje się nietypowy pomnik, który obok kolejowej wieży ciśnień, jest wizytówką miasta – mały parowóz ustawiony na fragmencie torów. Obok niego umieszczono także semafor świetlny i stary semafor lizakowy. Lokomotywa z Pomnika Myśli Technicznej, to wąskotorowy Hutnik 4010. Wyprodukowano go w 1958 r. w Fabryce Lokomotyw im. Feliksa Dzierżyńskiego w Chrzanowie z numerem fabrycznym 2597. Jest dostosowany do szerokości toru 630 mm. Służył 32 lata w Hucie „Jedność” w Siemianowicach Śląskich. Wycofano go z eksploatacji w 1990 r. W 1991 trafił jako eksponat do Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie, a w 1993 – do Muzeum Kolejnictwa w Warszawie. W 2005 r. przewieziono go Tłuszcza, gdzie zyskał status pomnika.

[7] **POMNIK CICHOCIEMNYCH**. Pomnik odsłonięty w Postoliskach 31.03.2007 r. upamiętnia zrzut operacji „Belt” przeprowadzonej podczas II Wojny Światowej w nocy z 30 na 31 marca 1942 r. A tak o tych wydarzeniach napisał Marcin Otdak: „...W czasie II wojny światowej, a dokładniej w nocy 31 marca 1942 r., w Postoliskach doszło do zdumiewającego wydarzenia – przy kościele wyładowało trzech spadochroniarzy. Jeden – w ogrodzie księdza, drugi – przed budynkiem, trzeci – omal nie zawisł na... wieży kościelnej. Okazało się, że byli to

[13] **MŁYN WODNY (ZBOŻOWY) W M. TURZE**. Zbożowy Młyn Wodny w miejscowości Turze powstał ok. 1900 roku na rzece Rządzy. Jednoprzestrzenny na wszystkich kondygnacjach, wybudowany na rzucie prostokąta, powierzchnia zabudowy wynosi ok. 110 m kw. Czytelny jest układ części składowych młyna oraz układ hydrotechniczny, wraz z zespołem zbiorników wodnych, grobli i przepustów. Całość jako zespół prezentuje wartości architektoniczne, historyczno-techniczne i krajobrazowe. Ze względu na zły stan techniczny Właściciel umieścił na obiekcie znak zakazu wstępu. Dobre warunki widokowe na obiekt można uzyskać z pobocza drogi lokalnej w pobliżu domu Nr 46 w Turzu , albo z okolicy mostu drogowego na rzece Rządzy. Konieczne zachowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

polscy cichociemni, którzy mieli wyładować w Nowej Wsi pod Wołominem. Jednak na skutek wzmożonego ruchu Niemców przeznaczeni do odbioru zrztu oficerowie z Armii Krajowej nie mogli dać umówionego sygnału. W konsekwencji załoga musiała skakać „na dziko” na Postoliska. Gdy na miejsce przybyli niemieccy żandarmi, po skoczkach zostali już tylko spadochrony.”

[8] **POMNIK SIEWBY**. W centrum Tłuszcza, przed pawilonem handlowym przy skrzyżowaniu ulic Kościuszk i Warszawskiej stoi pomnik upamiętniający inicjatywę, która złotymi literami zapisała się na kartach historii Tłuszcza. Pomnik „Siewby” nie jest wystawny – to zwykły głaz narzutowy o smukłym, strzelistym kształcie; dość wysoki – ale wiele znaczy dla mieszkańców Tłuszcza, o czym świadczy umieszczona na nim tablica.

[9] **WIEŻA CIŚNIEN**. W 1912 roku w Tłuszczu została wybudowana murowana wieża ciśnień. Tłuszczańska wieża ciśnień wchodzi w skład infrastruktury kolejowej. Budowa miała charakter bizantyjsko-rosyjski. Została ona dotkliwie zniszczona podczas działań wojennych w 1915 roku. Odbudowana została w 1921 roku i w tym czasie utraciła swój pierwotny styl architektoniczny. 3.IX. 1939 roku, w czasie II wojny światowej, została uszkodzona podczas bombardowania stacji kolejowej. Bombardowania niemieckiego lotnictwa były głównie skupione na dworcu kolejowym. We wcześniejszym okresie tj. na przełomie XIX i XX w. na terenie Tłuszcza stały trzy drewniane wieże.

Oznaczenie Szlaków Rowerowych

UWAGA !!!
Kolor szlaku nie oznacza stopnia jego trudności.

Międzynarodowy Szlak Rowerowy
International bicycle trial
Internationale Radroute

Tabliczka mówiąca że jest to odcinek szlaku pieszego przejezdnego dla rowerów.
Board tells that this section of foot trial could be passed by the cyclist.
Routenbeschilderung mit Information, dass dieser Gehweg auch für den Radverkehr bestimmt ist.

Tabliczka kierunkowa z dystansem do celu
Directional board with distans to point.
Radwegweisung mit Zeitangabe, wann das Ziel erreicht wird.

Początek lub koniec szlaku
Beginning and the end of trial
Anfang und Ende der Route

Szlak rowerowy-jedź prosto
Bicycle trial - go straight
Radroute - Geradeausfahren

Szlak rowerowy-skłręt w lewo
Bicycle trial - left turn
Radroute - Linksabbiegen

Janowo
Koronowo
5km
11km

P
T
K
Total
Kilometers
Koronowo
11 km

[14] **W KLEMBOWIE** warto obejrzeć murowany **KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. KLEMENSA**, który stanął na miejscu drewnianego w latach 1823-1829. Konsekwentny był przez biskupa płockiego Klemensa Pierzchałę w czasach panowania Kazimierza Wielkiego. Zbudowany został dzięki fundacji właściciela dóbr klembowskich gen. Franciszka Żymirskiego. W rodzinnej krypcie w świątyni zostały pochowane szczątki generała. W latach 1885-1894 kościół był przebudowywany. Wyposażenie kościoła pochodzi z XVIII i XIX w. Drewniana czworoboczna dzwonnica wzniesiona została w I poł. XIX w.

[15] **W WOLI RASZTOWSKIEJ** znajduje się **BAROKOWY PAŁAC** – który jest rekonstrukcją budowli wybudowanej ok. 1680 r. z fundacji rodziny tuszczewskich. Był siedzibą letnią króla Jana III Sobieskiego, przekazany rodzinie Chrzanowskich za obronę Trembowli (1675) przed armią turecko-tatarską. W takiej formie przetrwał do czasów II Rzeczypospolitej, kiedy został przebudowany. W czasie II wojny światowej pałac zniszczono. W latach 1951-1953 powojenny właściciel – Centralny Zarząd Odstacji i Telewizji odbudował go według projektu Jana Wolińskiego. Projekt nawiązywał do jego XVII-wiecznej formy. Piętrowa, prostokątna budowla posiada dwie narożne wieże alkierzowe oraz ryzalit na osi fasad, zwieńczone trójkątnymi frontonami. Obecnie w pałacu mieści się szkoła.

[16] **DOM ŚW. FAUSTYNY W OSTRÓWKU** związany jest ze św. Faustyną - Heleną Kowalską, która przeżywała w nim w latach 1924-25, jako pomoc domowa w rodzinie Aldony i Samuela Lipszcyców. Dom pochodzi z początku XX w. Lipszycowic nabyli go i wyremontowali na przełomie 1912 i 1913 roku. Jest to piętrowa willa letniskowa, zbudowana z modrzewia, z czterema werandami. Domem św. Siostry Faustyny opiekują się Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego.

[17] Na terenie gminy Kłembów w okolicy Ostrowka zlokalizowany jest **REZERWAT PRZYRODY „DĘBINA”**, który jest najstarszym i największym rezerwatem na terenie powiatu. Został powołany w 1952r. Celem ochrony rezerwatu jest ochrona dębu szypułkowego, oraz zachowanie kompleksu lasu mieszanego o charakterze naturalnego zespołu dębowo-grabowego z udziałem jesionu, wiązów i lipy. Jest to rezerwat leśny w typie – fitocenotyczny, podtypie zbiorowisk leśnych. Drzewostan tworzą tu 200 letnie dęby, w podszycie dominuje grab zwyczajny. Na terenie Leśnictwa Ostrowek znajduje się ciekawa ścieżka dydaktyczna.

